

SOCIETAT CATALANA DE BIOLOGIA
FILIAL DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

Carrer del Carme, 47
08001 Barcelona

Núm. 197

Juny 2007

QUÈ CAL SABER?

TRANSCRIPCIONS I TRANSLITERACIONS (II)

Com que en català i en espanyol hi ha certs fonemes que s'escriuen de manera diferent, les transcripcions de noms d'altres alfabetos divergeixen, i pot haver-hi interferències de l'espanyol en les transcripcions catalanes. Ací en teniu uns quants exemples.

El so fricatiu prepalatal sord (el de la *x* en *rauxa*) es transcriu en català *ix* o *x*, depenent de la posició dins el mot. En espanyol es transcriu *sh* o *ch*; per tant, s'escriu *Marraquech* i *Bolshoi*, mentre que en català la transcripció correcta és *Marràqueix* (noteu el canvi en la síl·laba tònica; no es diu *Marraqueix*) i *Bolxoi*.

El so africacat prepalatal sord (el de *ig* en *raig* o el de *tx* en *apitxa*) en català es transcriu *tx*; en canvi, en espanyol es transcriu *ch*. Hem d'anar amb compte, doncs, quan escrivim *Gorbatxov* o *Txernóbil*. En espanyol es transcriuen *Gorbachov* i *Chernóbil*, grafies que podem veure ben sovint als mitjans de comunicació d'aquesta llengua i que ens poden fer cometre errors quan escrivim en català.

Un altre so que pot causar confusió és l'aproximant palatal (el de la *i* en *iode*), representat sovint *y* en espanyol, però *i* en català. Per tant, si hem de transcriure el nom del riu de Sibèria que en espanyol s'escriu *Yenisei*, ho hem de fer, d'acord amb les regles de transcripció de la nostra llengua, amb la forma *Ienissei*.

El so fricatiu velar sord (el de la *j* espanyola) és gairebé inexistent en català, i es representa *kh*, dígraf que prové de la tradició de la transcripció de la consonant grega *khi*, que té el mateix so. En les llengües que posseeixen aquest so, es transcriu amb la lletra o el conjunt de lletres corresponents (en el cas de l'espanyol, com hem vist, amb la *j*). Per això la transcripció catalana i la de la nostra llengua veïna són diferents, i cal anar amb compte de no confondre's: en espanyol es transcriu *Chéjov* i *Mijaíl*, i en català, *Txékhov* i *Mikhaïl* (fixeu-vos en la dièresi).

Les regles de transcripció no són universals, és a dir, un mateix fonema es pot transcriure de manera diferent segons la llengua d'arribada. Per a saber quina és l'escriptura correcta, podeu consultar els criteris publicats per l'Institut d'Estudis Catalans relatius a l'àrab, el rus i l'hebreu (consultables en línia a <http://www.iec.cat>, apartat «Llengua»).

Amb aquestes fitxes hem volgut, simplement, fer-vos parar atenció en el fet que els noms propis d'una llengua que usa un alfabet diferent del nostre no es transcriuen igual en català que en espanyol, ja que cada llengua els intenta adaptar a la pròpia ortografia.

Comissió de Lexicografia. Societat Catalana de Biologia
Amb la col·laboració del TERMCAT